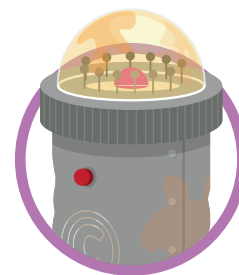

Sobre la pista dels drets d'autor

Redactat per: Marjukka Peltonen

Joc d'escapada dels drets d'autor

Què passaria si no hi hagués drets d'autor i ningú no respectés la feina dels professionals del sector creatiu? Amb el joc d'escapada Sobre la pista dels drets d'autor, la classe tindrà petits grups d'agents secrets per resoldre el codi de la càpsula del temps.

Adequat per a: ESO, batxillerat, formació professional

Les habilitats en tecnologies de la informació i la comunicació, la multialfabetització, les habilitats de cerca d'informació, i la comprensió i el respecte dels principis dels drets d'autor, formen part dels objectius i els continguts dels fonaments dels plans d'estudis. El projecte es pot dur a terme implicant-hi diferents assignatures. En particular, és idoni per a les assignatures d'informàtica, llengua i literatura espanyola i catalana, ciències socials i història. És una iniciativa que aplega un ampli ventall de coneixements.

Objectius:

- Aprendre a entendre i respectar els drets d'autor.
- Potenciar i millorar les habilitats d'interacció i treball en equip.
- Guiar els alumnes en la cerca d'informació diversificada i l'ús versàtil de les fonts d'informació.
- Fomentar les habilitats de cerca d'informació i l'aplicació de diversos serveis de cerca i bases de dades.

Sobre la pista dels drets d'autor

Preparació

Materials i preparació

Còpies dels documents de tasques i les imatges.
Dispositius perquè cada grup es connecti a internet.
Penjar en una paret les tasques.
Altres accessoris, si escau.

Programa

Preparatius abans que els alumnes arribin a classe:
15 min. aprox.
Inici, història de punt de partida: 5 min.
Resoldre les tasques en grups: 30-40 min.
Debat final: 15 min.

Instruccions per al director del joc

- Col·loqueu les tasques a la vista en diferents parts de la classe perquè diversos grups les puguin examinar alhora.
- Podeu portar altres accessoris com a ambientació: llibres, revistes, obres d'art, discos LP/CD antics, cintes VHS/discos DVD, cassetts, pàgines soltes de revistes o llibres antics, etc. Els accessoris poden animar l'activitat i són un recurs molt utilitzat en els jocs d'escapada. Cal tenir en compte, també, que els objectes addicionals acostumen a alentir-lo.
- Abans de fer el joc a classe, revisi pel seu compte les tasques.
- Les tasques es resolen en grups de 2-4 persones.
- Per començar, llegeixi als grups la història que serveix de punt de partida.
- Després, cada grup passarà a resoldre els enigmes i rebrà una part del codi de la solució per cada enigma resolt. Les tasques es poden dur a terme en qualsevol ordre.
- Si s'encallen, convé animar els grups i donar-los pistes.
- Els grups que acabin les tasques es prepararan per al debat final conjunt. Cada grup ha de pensar en temes relacionats amb els drets d'autor que pot ser interessant debatre.
- Finalment, tota la classe debat sobre els drets d'autor.

Sobre la pista dels drets d'autor

Història de punt de partida

Vivim a l'any 2070. El món ja no respecta els drets perquè els autors d'obres creatives obtinguin una compensació per la seva feina. Les agendes dels patrocinadors determinen les històries de les pel·lícules i les transmissions en directe. Cada obra d'art és un anunci. No es pot jugar a cap joc sense que el promotor del joc miri d'influir en la manera com el jugador veu i experimenta el món.

Una petita societat secreta d'autors creatius ha esbrinat que, a la dècada del 2020, hi havia un sistema en funcionament, si bé potser un pèl complex, que permetia als creadors rebre una compensació justa per la feina que feien. Es podien explicar històries de la vida i expressar les interpretacions del món a través de l'art sense tenir en compte els objectius establerts pel patrocinador perquè l'anunci causés impressió.

Aquesta petita societat secreta sou vosaltres, els alumnes de la classe.

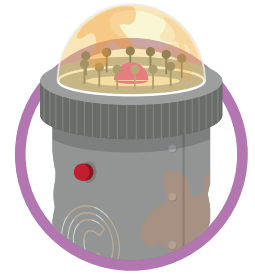
*S'explica que el lloc web auladerechodeautor.org, que ensenya què són i com funcionen els drets d'autor, encara es conserva a les entranyes de l'antiga xarxa. Les respostes es podrien trobar aquí. La vostra meta consisteix a aconseguir obrir la **càpsula del temps** que hi ha al terra de l'espai de formació professional/batxillerat/a la classe dels darrers cursos d'ESO de l'Aula del Dret d'Autor.*

La vostra tasca consisteix a resoldre el codi secret amb què podem obrir la càpsula del temps i restaurar les condicions de vida del sector creatiu.

És recomanable treballar en grups de 2-4 persones per mantenir la vostra feina fora de perill d'intrusos. A la nostra classe hi han aparegut pistes per ajudar-nos a resoldre la missió secreta. Dividiu l'espai entre els grups per buscar pistes.

Sobre la pista dels drets d'autor

Consells per al professor

Pots

El objetivo es entender la idea de la tarea. Dé pistas a los alumnos solo si no pueden avanzar.

Els alumnes poden anar apuntant els codis correctes als fulls de codis per imprimir, i després provar els codis als requadres de la càpsula del temps. El codis també poden anotar-se directament fent servir el dispositiu, en els requadres de la càpsula del temps. Per a les tasques, els fulls impresos fan més àgil el joc. També es pot jugar sense fulls, simplement proporcionant pòstits i bolígrafs per apuntar.

Primer enigma: Fotografies

A classe, han aparegut unes fotos. Examineu-les més de prop.

Quan se citen les fonts de la imatge utilitzada s'informa de la seva procedència. La foto és fiable? Té relació amb el vostre tema o l'esdeveniment que es relata? Teniu dret a fer-la servir?

Observeu detingudament el que passa a les imatges. Quin peu de foto i cita de font són correctes? Anoteu el codi de sota el peu de foto que cregueu que és correcte. Quan cregueu que heu resolt el cas de totes les imatges i desxifrat el codi, escriviu el codi al navegador del vostre telèfon mòbil/tauleta i comproveu si podeu continuar.

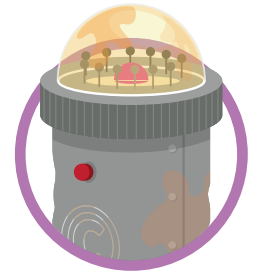
Fragment de codi verd de la càpsula del temps: El joc del penjat

Quan el codi per a la tasca de la imatge és correcte, el joc del penjat s'obre al telèfon mòbil/tauleta. Amb el joc del penjat es resol part del codi necessari per obrir la càpsula del temps.

Col·loqueu els fulls de tasques del penjat i de les fotografies molt junt.

Sobre la pista dels drets d'autor

Fragment de codi taronja de la càpsula del temps: En el terreny pantanós de les paraules

Falta una paraula a cada explicació. Heu de trobar la paraula que falta llegint el vocabulari de l'Aula del Dret d'Autor. Les paraules que falten o les seves inicials formen un fragment del codi final.

Fragment de codi blau de la càpsula del temps: Escolteu l'autor

Què expliquen els creadors de còmics de principis del segle XXI? Escolteu el vídeo i completeu un breu missatge dels creadors de còmics sobre el que els impulsa en la seva feina creativa.

Fragment de codi vermell de la càpsula del temps: Correcte o incorrecte

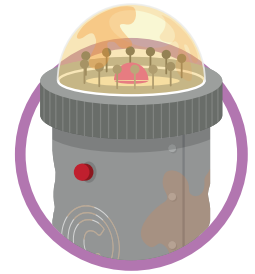
A la paret de classe, hi ha afirmacions que són correctes o incorrectes. En funció de les respostes, s'ajunta un codi de quatre caràcters, que és part del codi d'obertura de la càpsula del temps (correcte = C i incorrecte = I).

Fragment de codi turquesa de la càpsula del temps: Les entitats que gestionen els drets de propietat intel·lectual impulsen el sector creatiu

A la paret hi ha les entitats que gestionen els drets de propietat intel·lectual i les funcions que tenen. Les lletres del codi de les línies correctes són part del codi de la càpsula del temps.

Sobre la pista dels drets d'autor

Conclusió del joc d'escapada i la càpsula del temps

Quan el grup resolgui correctament el codi de la càpsula del temps, s'obrirà el text següent:

EXCEL·LENT!

Us heu començat a instruir sobre els drets d'autor amb honors. Heu obert la càpsula del temps i el joc s'ha desxifrat. És possible que sigui la vostra societat secreta la que aconsegueixi ocupar-se de les condicions dels treballadors creatius perquè visquin de la seva feina en el futur. Les compensacions pels drets d'autor són el sou dels autors d'obres creatives per la seva feina.

En tancar la pantalla, tornareu al dia d'avui. Aneu a demanar una tasca addicional al professor.

Feu una o unes quantes preguntes als grups i demaneu-los que pensin plegats quina és la realitat actual quant als drets d'autor i el treball creatiu.

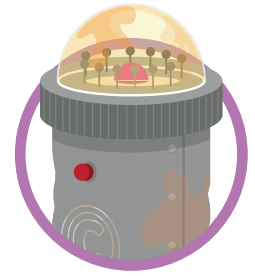
Quan tota la classe hagi acabat, mantingueu un debat final conjunt sobre les preguntes i els temes relacionats amb els drets d'autor.

Preguntes del debat

1. Per què són necessaris els drets d'autor?
2. Penseu en situacions en què us podríeu beneficiar de la protecció que ofereixen els drets d'autor. Us agradaria fer alguna feina creativa?
3. Per què és necessari l'art? Quins efectes tindria en vosaltres i en la vostra vida que al món no hi hagués llibres, publicacions, diaris, música, pel·lícules o videojocs?
4. Per què no es pot fer servir lliurement tota la música, les pel·lícules, els llibres, les fotografies, etc.? D'altra banda, per què hi ha qui vol compartir la seva feina lliurement perquè es faci servir, per exemple, amb una llicència Creative Commons?
5. Què feu, en el vostre cas, perquè el vostre grup preferit tiri endavant?

Sobre la pista dels drets d'autor

Debat: orientacions per al docent

1. Per què són necessaris els drets d'autor?

Els drets d'autor garanteixen que l'autor d'una obra creativa pugui decidir com i on es pot utilitzar i publicar la seva obra. Per exemple, si es fan exemplars de la seva obra (llibres, discos, pel·lícules, pòsters, quadres, escultures, etc.) o si l'obra es publica a internet o es representa en públic.

Els drets d'autor garanteixen que amb la feina creativa es pugui viure i guanyar-se la vida. Les pel·lícules, la música, els llibres i els videojocs no es creen si els autors de la indústria creativa no es poden guanyar la vida amb la seva feina. Un artista, un músic, un coreògraf, un fotògraf, un escriptor, un traductor, un compositor, etc, ha dedicat molt de temps a crear una obra i ho fa per guanyar-se la vida. Si vol, l'autor també pot compartir lliurement l'obra que ha creat perquè la utilitzi tothom.

2. Penseu en situacions en què us podríeu beneficiar de la protecció que ofereixen els drets d'autor. Us agradaria fer alguna feina creativa?

Vosaltres també podeu rebre la protecció dels drets d'autor per la feina que feu, pel resultat d'un treball creatiu. Els drets d'autor es generen automàticament, sense necessitat de registre. Per exemple, si us dediqueu a la música, la fotografia, el dibuix o l'escriptura com a afició, és necessari el vostre permís per fer servir les obres que creeu. Per exemple, ningú no les pot explotar comercialment sense el vostre permís ni fer-les servir en un context que no aprobeu.

3. Per què és necessari l'art? Quins efectes tindria en vosaltres i en la vostra vida que al món no hi hagués llibres, publicacions, diaris, música, pel·lícules o videojocs?

No hi ha un punt de vista correcte o incorrecte per a la pregunta. Cadascú de nosaltres sentim la cultura i en tenim necessitat a la nostra manera. Junts podem considerar, per exemple, si les nostres vides serien més avorrides si no poguéssim gaudir de la música, les pel·lícules i els llibres. Si els autors no poguessin rebre cap remuneració per la seva feina i, per tant, no poguessin viure del treball creatiu, d'on vindrien/sorgirien les diferents obres?

Sobre la pista dels drets d'autor

4. Per què no es pot fer servir lliurement tota la música, les pel·lícules, els llibres, les fotografies, etc.? D'altra banda, per què hi ha qui vol compartir la seva feina lliurement perquè es faci servir, per exemple, amb una llicència Creative Commons?

Els ingressos dels autors de treball creatiu provenen de diverses fonts. En general, els autors obtenen ingressos per la venda i l'ús de les obres. La creació d'una obra, com ara escriure un llibre, fer una pel·lícula o crear una composició, pot durar anys i, generalment, l'autor no rep cap remuneració durant aquest temps.

Les compensacions per drets d'autor són el sou dels autors d'obres creatives. Les compensacions pels drets d'autor s'abonen, per exemple, pel fet de reproduir i interpretar música a la ràdio, la televisió, en concerts i restaurants, projectar pel·lícules en cinemes i representar obres en teatres, per la venda i el préstec de llibres, etc. També s'abonen compensacions per drets d'autor per la còpia de llibres, diaris i revistes i altres publicacions protegides pels drets d'autor.

D'altra banda, alguns autors volen compartir la seva producció perquè tothom la faci servir gratuïtament i no volen cap compensació, però demanen que se'ls esmenti com a autors del contingut. Els professionals creatius normalment no comparteixen la seva producció amb una llicència Creative Commons perquè aleshores no rebrien cap ingrés.

5. Què feu, en el vostre cas, perquè el vostre grup preferit tiri endavant?

Als compositors, lletristes, cantants, músics i grups de música, així com a altres creadors i intèrprets, se'ls paga pel fet de vendre i que altres utilitzin les seves obres. Per exemple, en el cas dels autors de cançons, quan les seves composicions s'interpreten, es venen com a gravacions, es reproduïxen a la ràdio i els serveis de streaming, o es fan servir com a part d'una pel·lícula, un programa de televisió, o fins i tot un vídeo promocional. Amb les pròpies decisions podeu influir que els creadors i els artistes rebin una compensació per la feina que fan. En fer servir serveis il·legals o distribuir les obres creades per altres persones sense permís, l'autor no rep cap compensació.

Quan trieu serveis legals o compreu música, per exemple en forma de discos o arxius de música, també doneu suport al vostre grup o cantant preferit, així com als creadors de música.

Codi de la càpsula del temps

Verd: TJAE

Blau: STAMIN

Turquesa: SBHEFCT

Taronja: OAOMS

Vermell: OVVO